

Wanneer je een zilveren schijf zo voor het raam houdt dat de hemel erin weerspiegeld wordt, ontdekte ik laatst, en je je blik op het gladde oppervlak fixeert, dan zie je de zee zoals die zich voordoet op een zonnige dag. Doordat het balkon van mijn bovenbuurvrouw nogal ver uitsteekt moet ik knielen om dit effect te bereiken, maar dan word ik wel beloond met de herinnering aan mijn kortstondig verblijf op de DH731, een boomkorkotter die onder het gezag stond van kapitein Warmgeffer.

Het is zeven jaar geleden. Het is tien jaar geleden, twaalf jaar. Het is dertien jaar geleden. Zestien jaar. Ik was in die tijd een persoon geheel verschillend van degenen die ik nu ben. Ik bakte weinig van het leven. Ik groeide niet op en ik kwam niet vooruit. Als jong, werkloos kunstenaar had ik geen succes, en wat ik schilderde – ik weet het niet eens meer. Dan was er de liefde: het was niet zozeer dat ik vrijgezel was als wel dat ik me tussen twee vrouwen in bevond.

Via via had ik in deze vage periode een gesjeesde student leren kennen, Fred, een lange, atletisch gebouwde jongen van een jaar of tweeëntwintig met donkere ogen en donker haar. Hij had het volgen van colleges opgegeven en werkte doordeweeks op de koter van zijn vader. Vrijdagavond laat kwam hij terug in Amsterdam met een plastic puut met platvis, zondagavond reisde hij weer af naar Den Helder.

Fred was erg lenig en had de gewoonte allerlei acrobatische toeren met de vissen uit te halen alvorens ze te bakken. Hij balanceerde de schollen op zijn voeten, vaak met twee of drie tegelijk, liet ze met een salto door de lucht vliegen en op zijn schouder of gestrekte arm weer neerkomen, en meer van die gein. Ondertussen spooog hij in de olie om te zien of deze al heet genoeg was, een trucje dat ik meteen van hem heb overgenomen. Uit alles bleek dat hij vertrouwd was met vis.

Met mij lag dat anders. Als kind had ik eens een paling gegeten die ik zelf had gevangen en gedood, en ik was een keer met de boot naar Engeland geweest, verder reikte mijn ervaring niet. De verhalen van Fred over het leven aan boord maakten me zeer nieuwsgierig en aangezien ik toch niets beters te doen had leek het me geweldig om een week mee te varen. Hij nam wel vaker vrienden mee. Behalve hijzelf en zijn vader bestond de bemanning uit twee andere gasten, aan wie hij nauwelijks aanspraak had. De een, vertelde hij, deed nooit zijn mond open, met de ander stond hij op voet van oorlog. Daarom voelde hij zich dikwijls eenzaam op zee.

Zo kwam het dat ik op een schitterende maandagmorgen in juni in alle vroegte waargenomen kon worden met een plunjezak op weg naar Lauwersoog. Kapitein Warmgeffer had dit oord tijdelijk als uitvalsbasis gekozen vanwege zijn fixatie op de Duitse Bocht, waar naar het scheen in dat seizoen goede vangsten te behalen waren.

Overall in de jonge velden en de pas aangeplante, kniehoge bossen zag ik leeuweriken, grutto's, Kieviten en andere weidevogels. Snippen dwarrelden door de koninklijk blauwe lucht alsof ze niet wisten hoe ze hun vleugels moesten gebruiken en vanaf de grond gelanceerd waren, als kleiduiven. Een torensplits in de verte, een paar schapen, en stilte – in het licht van de stijgende zon was er veel ten gunste van het land te zeggen maar ik had mijn zinnen gezet op de grijze golven en de meeuwen daarginder. Zingend liep ik de dijk af. *Genoat...! Lutje juweeltjes van de zeeën... Genoat...!*

Verscholen achter de witte ijsfabriek, het hoogste gebouw van Lauwersoog, en een rij loodsen lag de haven. Ondanks het vroege uur heerste er grote bedrijvigheid. Mannen en vrouwen in besmeurde witte jassen stonden vis schoon te maken in grauwbetonnen hallen, vorkheftrucks reden over de kade, lui boetten netten, een onderhoudsmonteur stond te sleutelen aan een defecte radar, twee mannen, de een op een schip, de ander op de wal, stonden elkaar uit te kafferen en anderen sleepten met brandstofslangen of gasflessen of zaten met een kop koffie op een achterdek slaperig naar de chaos van vaartuigen te kijken. In het vierkante havenbassin zag ik honderden masten wiegen, van

piepkleine schilderachtige houten eenpersoonskotters met roze drivers uit Denemarken, maar ook van enorme stalen, marinefregatgrijze visfabrieken uit Urk.

Het eerste wat me opviel was het totale gebrek aan decorum van de mensen om me heen. Hun uiterlijk leek ze werkelijk geen millimeter te kunnen schelen. Het leek er eerder op dat ze hun haar nog eens extra door de war hadden geschud, zich expres een week niet hadden geschoren en met opzet de zakkigste, vaalste truien en broeken hadden aangetrokken. De zaterdag tevoren was ik uit geweest in wat toen de meest modieuze uitgaansgelegenheid van de hoofdstad heette te zijn. Ik herinnerde me nog hoe ik uit de toon was gevallen en misprijzend gemonsterd werd omdat mijn kleding niet uit de nieuwste boetieken kwam. In de haven van Lauwersoog was het omgekeerd. Ik kan mezelf moeilijk een dandy noemen maar dit sloeg alles. Tot mijn schrik drong het tot me door dat mijn haar een week of zes eerder geknipt was en dat ik schoenen droeg. Een man in rubberlaarzen en bebloede overall met een slagmes in zijn hand, een verwarde haardos en een holle, verwilderde blik in zijn ogen besteedde echter geen aandacht aan me toen ik me op zoek naar de DH731 langs hem haastte. Na alle letter- en cijfercodes te hebben afgespeurd, vond ik haar – schepen zijn immers vrouwen – afgemeerd aan de overkant.

Fred, die me ontving, herkende ik nauwelijks. Hij zag er anders uit in deze omgeving, ruiger, wreder, killer. Hij had een halve, onaffe zwarte baard laten staan. Hij droeg een Police-T-shirt en stond op Zweedse muilen.

Een plumpe knaap in een oliepak rolde een gasfles naar de deur van het lage achterverblijf. Hij moest hem over de dorpel zien te hijsen, die wel tien centimeter hoog was. De fles, die hij ongelukkig vasthield, kwam daarbij klem te staan in de kleine deuropening, aan de verkeerde kant van de dorpel. Het zou handiger geweest zijn eerst die fles binnen te zetten en dan zelf het deurtje door te stappen – dat zag ik zelfs.

‘Hé!’ krijste hij met een falsetstem.

Fred gaapte.

‘Help me ’s effe jij!’ Hij keek woedend.

Fred glimlachte superieur en nam de tijd. Hij schopte speels tegen de benen van de ander, als om te zeggen: Ga eerst zelf eens uit de weg. Deze was daar niet van gediend en steigerde.

Precies op dat moment kwam Freds vader de hoek om. Warmgeffer. Een reus. Fred bevroor, zijn glimlach verdween. Warmgeffer hoefde zijn mond niet open te doen. Eén blik die zei: Niet ruziën maar gewoon een handje toesteken om die gasfles onder het fornuis te knallen, pronto, was voldoende om Fred toeschietelijk te maken. Hij bukte zich en sjarde de fles langs het geblokkeerde been, waarbij hij de eigenaar nog wel even een duw gaf. ‘Laat maar, ik doe ’t wel alleen,’ bekte hij naar de jongen in het oliepak, waarop die driftig naar de voorste helft van de kotter liep, zonder zich overigens aan mij voor te stellen. Ik kreeg het vermoeden dat dit de collega was aan wie Fred zo het land had.

Na ijs, proviand (onder andere grootverpakkingen sla-vinken) en brandstof te hebben ingenomen, voeren we

de haven uit, met drie stoten op de sloopshoorn. Het troebele, zanderige, groengrijze water van de Waddenzee kabbelde tegen de dijkhoofden. Groene, bruine en gelige wieren wuifden zachtjes over de glibberige stenen. Het was een ochtend om een zeehond op een zandbank te zijn. De zee lag er stil en vredig bij, iedere rimpeling leek met liefde te zijn uitgezocht en neergelegd. Voor ons schimmerden op de horizon de langgerekte okeren, onscherp gedefinieerde platen van de eilanden. Boven de dijk fladderden en tuimelden een paar snippen bij wijze van afscheidsgroet. Trillend, rokend, stinkend naar dieselolie en in een wolk van herrie, tuften we richting branding, achter ons een kolk van turbulentie veroorzakend.

Vorbij de eilanden sloegen we af naar rechts en stoomden op naar het oosten. Aanvankelijk volgden we de kustlijn: nevelige zandbanken tussen water en hemel in, Schiermonnikoog, Rottumeroog, Borkum. Later was er geen land meer te zien. Na acht uur noest ploegen over naamloze stukken zee bereikten we de Duitse Bocht, het jachtterrein.

Dat de DH731 een jachtschip was, bleek uit alles: de gespannen zilveren lijnen die door de golven sneden, snaren als lintzagen, de radar die snel omwentelde, het blikkende aluminium op het voordek, en de vlag die de kotter voerde tussen de antennesprietten op het dak van de brug, een wapperende fuik. Zesentwintig jaar geleden was ze op een Engelse werf te water gelaten maar ze zag er ouder uit. Ik begreep dat ze diverse thuishavens, eigenaars, kapiteins en bemanningen gekend had voordat ze was aangekocht door Warmgeffer.

De deinende vuilniszakgrijze zee leek een fluwelen dekbed. Zoals in een tekenfilm een muis onder een

vloerkleed vlucht en het al rennende doet opbollen, zo leek deze zee een ontstellende massa wezens in alle soorten en maten te verbergen, die alle in dezelfde richting gingen. Zo ontstonden de plechtstatig marcherende golven, de een voortgedreven door de ander, toch enigszins gejaagd en gekromd, in strak gelid, die de inmiddels stilliggende kotter omspoelden, op weg naar ergens achter de horizon waar, naar ik althans vermoedde, Duitsland lag. Zeker was ik daar niet van, ik had mijn gevoel voor oriëntatie verloren.

Het was omstreeks vier uur. De zon had zijn hoogste punt verlaten maar het was nog steeds heet. De lauwe wind maakte dat ik, die de zon dat jaar nog niet gevoeld had, niet merkte dat ik verbrandde, in mijn gezicht en op mijn armen en bovenlichaam. Ik stond op van het achterdek. In plaats van op schoenen liep ik nu op een oud paar Zweedse klompen die Fred me had geleend. 'Dat is makkelijk voor straks,' zei hij. Hij wees naar een klamme, blauwe kiel, een geel oliepak en een paar groene rubberlaarzen. 'Zodra de tuter gaat, dat is als de netten omhoogkomen, trek je dat aan.'

De beide bomen die bij de DH731 bevestigd waren boven aan de brug, als voelsprietten aan een kop, en die gedurende het opstomen diagonaal als de v van Victorie omhoog hadden gewezen, waren in horizontale stand gezakt, in het verlengde van elkaar, dwars op het schip. Aan het uiteinde van elke boom hing aan een paar lijnen een zware, roestbruine ijzeren balk, de slee. Traag en zonder schokken gleden de sledes omlaag. Geruisloos verdwenen ze onder water. Twee balen sleepnet, de korren, een aan elke kant van het schip,

vielen met een slap kletsend plonsgeluid overboord en zonken langzaam de sledes achterna. De motor werd in de vooruit gezet, de schroef begon woest te kolken. Dit ging met zeer veel lawaai gepaard.

Ik kreeg mijn rol uitgelegd. Het was de bedoeling dat ik Martin, een korte, gedrongen man van om en nabij de vijftig met een zwarte baard en een mooi getekende zeemanskop met een ijsmuts erbovenop, zou helpen met het inhalen van het net aan stuurboordzijde, dat over precies anderhalf uur, het eind van de trek, op de agenda stond. Daartoe moest ik me bij de voorplecht opstellen en een bepaalde lijn die Martin me zou toewerpen vastgrijpen, aantrekken en met een eenvoudige knoop om een dol vastsjorren. Vervolgens moest ik op zeker moment de knoop weer lostrekken en de lijn laten vieren. Het was vrij simpel. Het enige waar ik me voor moest hoeden was om bekneld te raken tussen het vistuig en de verschansing. Ik zou dat waarschijnlijk niet overleven.

Het net aan bakboordzijde werd ingehaald door Fred en Addie, degeen met wie hij geruzied had over de gasfles, een jongen van een jaar of zesentwintig. Addie was van eenvoudige komaf en had een dik, vormeloos lichaam en dun, blond haar. Zijn snerpemde stemgeluid leek speciaal ontworpen om als een snijbrander de duisternis van lawaai te splijten.

Martin, de motordrijver, was van een heel ander kaliber. Hij maakte een rustige, bescheiden indruk. Al heb ik de hele tocht met hem samengewerkt, een echt contact tussen ons is niet tot stand gekomen. Hij was een harde werker die zich tussen de bedrijven door te-

rugtrok in de machinekamer, een nauwe ruimte achter een onopvallend deurtje naast het trapje naar de brug. Van Fred had ik begrepen dat hij al voer vanaf zijn vijftiende en alles van scheepsmotoren wist. Ergens aan land had hij een vrouw, een bungalow en een cockerspaniël. Hij sprak, als hij sprak, met veel warmte over het dier, alsof het zijn enige vriend was, en vroeg me op een onverwacht moment of hij me een foto mocht toesturen opdat ik het dier zou kunnen portretteren. Het is er niet van gekomen, de foto heeft me nimmer bereikt.

In de Duitse Bocht waren geen cockerspaniëls. Hier waren alleen golven, meeuwen en de horizon. En vis. Het ging om platvis, dat had ik begrepen, maar daar bleef het bij. De rest bleef in het begin een verrassing: door de bank genomen waren de vissers bijzonder kort van stof. Ze schreeuwden wat klanken en bekommerden zich niet om nadere toelichting.

Tijdens mijn eerste trek kreeg ik een rondleiding op de brug. Vóór de brug hingen twee metalen kuipen, afgesloten met platte deksels. Dit waren de garnalenketels. In andere seizoenen concentreerde de DH731 zich op garnalen, die ter plekke werden gekookt. In weer andere seizoenen was haring het doelwit. Maar nu dus was de platvis het speerpunt.

De brug zelf was een kleine ruimte, vanaf het dek te bereiken via een paar treden. Op een soortement barukruk met rugleuning zat kapitein Warmgeffer, voeten op het goed geschaafde stuurrad, peuk tussen de lippen, klauwen als struisvogelpoten, grijze plukjes haar

in de war, zijn versleten spijkerbroek op halfzeven en een *Aktueel* onder handbereik. Het hoofdartikel, zag ik, handelde over een Amerikaans meisje dat jarenlang als een dier in een kooi gevangen had gezeten in de geheime kelder van een keurig getrouwde pompbediende, om hem te dienen als seks-slavin.

Warmgeffer was een meer dan twee meter lange, brede kerel die al heel wat *snorrende buien over zijne muts had zien gaan*. Zijn gestalte vulde praktisch de hele brug. Achter hem een wand vol navigatieapparatuur. Hoewel de DH731 een oud schip was, was ze toegerust met de modernste hulpmiddelen. De computer kende de positie van alle wrakken, koraalriffen en andere obstakels op de zeebodem. Hij berekende, dat alles omzeilend, de koers en projecteerde die in de vorm van een groen fluorescerende, soms hoekig geknikte lijn op een donker beeldscherm. Die lijn nu, begon het me te dagen, was de anderhalf uur durende trek. In de cyclus aan werkzaamheden aan boord van de DH731 telt de trek als de periode tussen het uitzetten en het opnieuw uitzetten van het net.

Naast het logboek lagen enkele zeekaarten. Terwijl ik deze aandachtig bestudeerde in de hoop aan de weet te komen waar ik me ongeveer bevond, hoorde ik Warmgeffer, die me tot dan toe met zijn kleine oogjes minachtend had opgenomen, iets opmerken, of beter gezegd grommend binnensmonds mompelen. Ik kon het niet goed verstaan, behalve: 'Dat is allemaal nieuw, hè, voor jouw slag mens.' Zijn communicatieve vaardigheden waren op een bedenkelijk niveau blijven steken, maar dat deze ongelikte beer mij een lulletje

rozenwater vond, stond als een paal boven water.

‘Wat is dat?’ vroeg ik en wees naar de horizon waar mistig blauwgrijs een rotsblok lag. Feitelijk waren het twee rotsblokken, een groot en een kleintje, als een merrie met een veulen. Warmgeffer brulde een onbegrijpelijke klank.

‘Pardon? Ik verstond het niet, de motor is, eh, nogal lawaaierig,’ zei ik beleefd.

‘Mwmwoe,’ herhaalde hij. Weer verstond ik het niet. Hij grijnsde stupide, haalde zijn schouders op, alsof hij het opgaf met mij te praten, boog toen zijn dikke, verweerde kop tot vlak bij mijn oor en tetterde naar binnen: ‘DE KLOET.’

‘De Kloet?’ vroeg ik voor de zekerheid nadat ik van de schrik was gekomen.

‘De Kloet,’ bevestigde hij. Ik had nog nooit van het eiland gehoord. Het leek me echter beter niet door te vragen. De andere vissers vertelden me later dat het rotsblok Helgoland was.

Korte tijd later werden de korren voor de eerste maal gelicht. De windassen, een aan elke zijde van de brug, begonnen te draaien, de sirene loeide en het motorgedruis veranderde van toon, van een dreunend gestamp naar een zacht getuf. De boot lag weer stil. Eerst verschenen de sledes aan de oppervlakte. Meeuwen circelden krijsend om de kotter, doken in de golven naar iets wat ik vanuit mijn positie bij de punt van het schip niet kon zien. De horizon schommelde wild op en neer, met moeite hield ik me staande, gekleed in oliepak en hardroze handschoenen. Een eindje van me vandaan aan dezelfde kant, ter hoogte van de brug, hing Martin, de man met wie ik moest samenwerken, ver voorovergebogen over het boord en viste met een stok met een haak in het water naar een touw. Deze lijn stond in verbinding met het net en werd de 'zaklijn' genoemd. Hij haalde de lijn binnen, verbond hem snel en rustig met een tweede lijn, die om de krachtige windas gewikkeld was. Na enkele omwentelingen maakte hij de

lijnen weer los en met een schorre brul wierp hij me er een toe. De communicatie tussen de motordrijver en mij was beperkt tot eenvoudige commando's van zijn kant en daarop een simpel 'Jo!' van mijn kant. Het vervulde me met trots dat ik een functie bekleedde en op mijn post stond. Ik trok de lijn strak door achterover te hangen en slingerde hem vast om de roestige dol. Het was duidelijk: aan de goede kant blijven en niet in paniek raken. Er stond nogal wat kracht op, met deze lijn werd de loodzware slee in bedwang gehouden die gedurende de haal een stukje boven de golven schommelde. Ik snapte niet waar het net bleef, tot ik het zag drijven opzij van de scheepswand van verveloos hout met resten hemelsblauwe verf ter hoogte van de voorste en kortste van de twee masten, de portaal mast. Langzaam kwamen de netten aan beide kanten van de boot uit het water omhoog.

Enorme fuiken waren het, meterslange slurfachtige kooien van touw, breed en open van voren, taps toelopend naar het einde, de zak. Eerst verschenen de wijd open muilen, behangen met kettingen en lijnen en aan de onderzijde verzwaard met de angstaanjagende roestige sledes, woest druipend van water en gecamoufleerd met meegetrokken groen. Traag volgde de bleke gang van mazen. Ieder nam zijn positie in en keek toe zonder te spreken. Met pikhaken werden de uiteinden van de sleepnetten naar het schip toe getrokken terwijl de voorzijdes boven de golven bleven hangen, diagonaal gedraaid, vastgesjord en traag zwaaiend op de deining van het schip. Touwen werden om katrollen en dollen geslagen, en weer afgerold,

lieren spanden zich tot het uiterste. Na de korren een kwartslag te hebben gedraaid, werden de zakken opgehesen. Ratelend schoven ze langsij de kotter naar voren. Dikke stralen water klaterden neer uit het net. Ik zag dat de benaming 'zak' voor het laatste deel van de kor goed gekozen was: hij was gevormd als een testikel, ongeveer zo groot en rond als een stevig varken. Tussen de wijd opengesperde mazen staken de koppen en staarten van honderden vissen, krabbenpoten, flarden zeewier. De netten bonkten een paar maal met een dof geluid tegen het boord, schoten er dan overheen, zwiepten in een symmetrische zwaai en met rinkelende kettingen in één keer door tot boven de houten opvangbakken, de keeën, en kwamen daar met een schok tot stilstand. Martin stapte kordaat op de zak af en ontgespte de riem waarmee hij aan de onderzijde was toegeknoopt. Een groenbruingrijze berg zeedieren stortte met daverend geraas neer in de keeën. Ik had nog nooit zoveel vis bijeen gezien.

De netten werden uitgeschud. Klem zittende tongen werden losgetrokken en op de hoop gegooid. Het water spatte alle kanten op, kwallen, of delen van kwallen, vlogen rond. Fred en Addie maakten van die gelegenheid dankbaar gebruik en probeerden elkaar stukken kwal in de ogen te gooien.

'Domme vetzak!' riep Fred.

'Vieze vuile hork!'

'Lik m'n ballen!' gilte Addie. 'Ik heb skjijt aan jou!'

De twee konden elkaar wel verscheuren maar de etiquette aan boord liet dat niet toe. De stille, oudere Martin kwam tussenbeide en herstelde de orde. Het

werk moest doorgaan. Een razendsnelle controle op scheuren en gaten in het net en toen werden de riemen met krachtige halen weer dichtgesespt. De lijnen werden gevierd, de lieren begonnen weer te draaien, ditmaal in tegengestelde richting. De zakken, lege natte lappen nu, werden overboord geslingerd, de motor sloeg stampend aan en de opengesperde kaken van de korren daalden langzaam en onverbiddelijk terug onder de waterspiegel, op weg naar de bodem. De volgende trek ving aan.

In dit stadium snapte ik nog weinig van de gang van zaken. De vissers beperkten zich tot rauwe brullen of schrille kreten waar ik, zeker in die herrie, geen touw aan vast kon knopen, zodat ik maar wat aanklootte in de marge.

Tong versus krab: ik was getuige van een titanengevecht op het voordek tussen een enorme witte tong en een gigantische Noordzeekrab. Blijkbaar had het niet zo geboterd tussen de twee terwijl ze verstrikt waren in het net en was het tot vijandelijkheden over en weer gekomen. Ze vervolgden het gevecht op de door zout en de elementen afgesleten, nerveus trillende latten van het dek. Traag en zwijgend rolden ze over elkaar heen. De krab had intussen groot voordeel bereikt. Met zijn linkerschaar, groot als een mannenhand, knipte hij de tong haast doormidden en door met zijn poot op en neer te bewegen, probeerde hij zijn opponent dood te slaan. Dat zou hem waarschijnlijk ook zijn gelukt als op dat moment niet een figuur in hardgeel oliepak, rubberlaarzen en huishoudhandschoe-

nen met een ruw gebaar de tong uit de dodelijke greep van de schaar had losgescheurd en bij de andere vissen had geworpen die op apegapen in de kee lagen. Daarna verkocht hij de krab een trap zodat het dier overboord vloog en onderging in de puntige golven van de Duitse Bocht.

Tussen de beide masten in was een aluminium stelling van tafels en lopende banden gebouwd. Tijdens het lichten had de kapitein, die, zelf onzichtbaar, het geheel vanachter de donkergetinte ruiten van de brug coördineerde en overzag, de stripinstallatie in werking gesteld. Opgepompt zeewater spoot uit een dubbele rij stugge brandweerslangen boven de keeën omlaag. Terwijl de een de naast de keeën gevallen vissen oprapte en deze op de ademende, zeebodemkleurige heuvels smakte, stak de ander de monden van de hozen diep in de visbergen, die op deze manier begonnen af te kalven en in grote slokken wegspoelden naar de luiken achter in de keeën. Honderden zeesterren, krabben, kreeften en schelpen, schollen, scharren, tarbotten en tongen, ponsen en een enkele kabeljauw stroomden erdoorheen en kwamen in een benauwde aluminium bak met hoge gladde wanden terecht. Hier woedde een hevige strijd. In draaikolken en schuimende wervelingen, veroorzaakt door de vanuit beide kanten invloeiende waterstromen, sloegen en spartelden de vissen tegen elkaar aan, hapten naar adem, trachtten tegen de stroom in weg te zwemmen of op te springen, terug naar zee. Maar ontsnappen was onmogelijk: de gecombineerde druk van de hen achteropkomende zeediermassa's en

de krachtige stroming was onweerstaanbaar, zelfs voor de allervitaalsten, en met groepjes tegelijk werden ze meegesleurd naar de uit het midden van dit strijdtoneel oprijzende aluminium roltrap. Deze bracht de vis omhoog naar een horizontale band die eindigde in een goot. Aan de band werd gesorteerd. De aandacht was vooral gericht op platvis, al het andere gedierte kon opsodemieren. De schollen en scharren gingen naar één tafel, de tongen en tarbotten naar een andere. Zee-sterren, krabben, kreeften, schaaldieren, stenen, zee-egels en andere organismen die geen geld opbrachten belandden in de goot, die door een gat in het boord terug naar zee voerde. Toevallige bijvangsten als rode ponsen en kabeljauwen werden apart gelegd.

Geleedpotigen met lange, pijpachtige bewegingsapparaten wandelden met plechtige ouwemannentred over het dek tussen wulken, wier en zeeschuim, en klodders van een grijze hersenachtige substantie die ik niet kon duiden. Ik zag schelpen, gevormd als hoorntjes maar een stuk groter en grover. Als ze net uit het water kwamen, waren ze open, dat wil zeggen het eetbare gedeelte, één grote spier, stak naar buiten door de ronde opening. Als je de schelp oppakte trok het ontvelde penisgelijke vlees zich terug en sloot de opening zich af met een stenen plaatje. Het leek op een hydraulisch mechaniek en het was zo krachtig dat je het niet met je vingers kon beletten. Meneer (of mevrouw) zoog zich vacuüm, in een kokertje van kalk. Een knus huisje. Heremietkreeften sjouwden rond met hun schelp, of verloren die juist, wat natuurlijk heel vervelend is voor een heremietkreeft. Voorts maak ik

melding van knorhanen, kleine vissen verwant aan de poon, blauwgrijs gekleurd. Fred zei: 'Als je er een tegen je oor houdt, kun je hem horen knorren.' Ik probeerde het maar het lawaai om me heen overstemde eventuele zachte knorgeluiden. Knorhanen hadden geen commerciële waarde. We gooiden ze terug.

Nog veel meer Noordzeekrabben, sommige magnifieke exemplaren, kwamen met de netten mee. Het was de DH731 verboden deze gevangen te houden. Martin vertelde me dat sommige vissers van elke krab een poot afbraken, de losse poten waren makkelijk te verbergen in geval van controle. Zo niet op de DH731, waar ook in andere opzichten volgens de heersende regels werd gewerkt. Op de striptafel lagen tussen de vissen twee schuifmaten. Kleine exemplaren werden opgemeten en een enkele keer ondermaats bevonden. In dat geval werden ze teruggeworpen. Omdat ik de richtlijnen niet kende, bemoeide ik me daar niet mee.

'Hier jij!' gilde visser Addie. Ik staakte het bestuderen van een kostbare schelp en voegde me bij hem. 'Ik zal je 's effe leren hoe je mot strippen. Dan kun je mooi een handje helpen.'

'Strippen?' vroeg ik.

'Ja. Kijk, hier heb je een mesje, snap je?'

'Jawel.' Ik tastte in het duister maar wilde hem niet teleurstellen. Het leek op een aardappelschilmesje, scherp, met een houten handvat, maar iets groter.

'Dan pak je een visje en die hou je stevig in je klauw, snap je? Zo ja, bij z'n kop, zodat-ie niet kan spartelen, snap je?'

Ik ben niet dol op 'snap je'-zeggers. Meestal kap ik het contact direct af, maar ditmaal zat ik er onherroepelijk met een opgescheept: ik kon moeilijk in zee springen en wegzwemmen. 'Ja ja ja,' schreeuwde ik in zijn oor, 'ik begrijp het, maar moet-ie niet eerst dood?'

'Wat?'

'Moet-ie-niet-eerst-dood?'

'Dood?'

'Ja, die vis?'

Zijn lach was onplezierig schel. 'Kijk, je hebt 'm goed vast en je drukt met je duim, hiero, bij dat vinnetje, snap je? Dan krijg je een bobbeltje, een heuveltje, zie je? Dat benne z'n darmpies. Effe insnijen aan de onderkant, een beetje draaien met je mes, een beetje knijpen, trekken, rats! Alles d'ruit!' Zijn mes schichtte bliksemsnel door het vissennet op en neer en kwam weer tevoorschijn met een bloederige brij grijze en witte darmen. De vis bewoog niet. Addie veegde het lemmet af aan zijn oliepak, gooide het dier opzij, pakte een volgend slachtoffer en schreeuwde: 'Zo werkt het hier zo'n beetje, snap je?'

Addie stripte vis zoals men aardappels schilt. Hij legde weinig gevoel in zijn werk, viel me op. In onvoorstelbaar hoog tempo had hij al een hele berg schollen weggewerkt terwijl ik nog rondhanneste met mijn eerste springerige schar. Hij kon zelfs links strippen, hij was zogezegd tweehandig. Een enkele keer was dat nodig. De richting waarin platvissen zijn geplet verschilt namelijk per regio. Zijn ze bijvoorbeeld in de wateren rond Japan allemaal naar links geplet, dan zijn ze dat aan de oostkant van de Stille Oceaan, voor de kust van